

100 genummerde, gesigneerde exemplaren worden te vondeling gelegd.
www.phossilskoffer.com

PHOSSILS KOFFER

2021
FNX

Copyright © 2021 J.J.C. Van Aken
Omslagillustratie Payzac linogravure 2019
ISBN 978 94 641 8897 4

Luister!

Al wat je vroeg, heb ik gedaan.

Ik heb geslapen waar je mij verdroeg, ik heb gegeten wat je mij gunde en ik heb gelaten wat je mij verbood.

Ik heb je taal geproefd en mezelf ertoe gedwongen je woorden een voor een te verteren.

Ik heb erom geweend en gevloekt.
Ik heb mijn tanden erop stuk gebeten.

Ik heb wanhopig geofferd, zelfs meer dan goden kunnen bedenken.

En gewacht.

Vooral gewacht. Ijsarms lang heb ik gewacht, terwijl de waanzin me stilzwijgend aankeek.

En nu.

Zie me hier liggen, als een uitgesneden stuk reuzel op papier gewogen.

'Verwarming? Heating?'

Ils wees nerveus naar de gloeiendhete radiator die ze jammer genoeg zelf niet kon afzetten. Hét nadeel van gehuurde overheidsgebouwen. Het lokaaltje was bovendien veel te klein voor het opgelegde werkvolume. De geur van verdamppt regenwater en zweet op ongewassen huid bleef er de hele dag hangen. En ze mocht in haar toestand de houten schuiframen niet meer zelf openwringen. De gynaecoloog had heffen al twee weken geleden verboden. Ze was trouwens ook niet zeker of zij ze daarna weer dicht zou krijgen. De radeloze blikken elke ochtend begonnen meer en meer op haar buik te drukken. Niet in het minst die van de jonge moeders. Ze moest minstens acht dossiers per dag halen. Dat vond niet alleen haar afdeling, maar vooral ook zijzelf. De media zaten aan de overkant over de schouders van alle betrokkenen mee te kijken. Elke dag zat er wel iets dwingend over vluchtelingen en asielzoekers in het nieuws zodat ze er de laatste weken minder naar uitkeek om 's avonds samen met Roos in de zetel naar het journaal te kijken. Het was het werk opnieuw binnenhalen. Meestal met beelden die ze vanuit haar bureel niet te zien kreeg. Gelukkig maar. De beelden van de lange wachtrijen en de aanzwellende mensenstroom maakten haar alleen maar moedeloos en gaven haar naast het fysieke ongemak van haar gevorderde zwangerschap nog meer redenen om de slaap 's nachts niet meer te vatten. Ze wilde het niet meer zien. Net zoals ze zich had voorgenomen de onvoorspelbaar lange administratieve lijdensweg voor zich te houden. Haar opwellende moederinstinct had het in haar oor gefluisterd en ze had dankbaar geluisterd. Ze was stiekem een van hen geworden.

Ze had haar persoonlijke quotum op aanraden van diezelfde dokter naar het 'officiële' gemiddelde moeten bijsturen, maar zelfs dat aantal haalde ze niet meer. Alsof de zwangerschap haar hele wezen vertraagde. Ze merkte het 's ochtends aan de pendelaars die haar op weg naar de metro voorbijstaken. Of aan de veelvuldige inslagen op haar week geworden wezen, die haar gedachten telkens op hol deden slaan en hun beider harten tegelijkertijd ongewild opjoegen. Zoals de bedelaars in het Noord Station. Details werden in het kwadraat uitvergroet. Woorden sneden dieper. De toegeworpen beelden brandden onbeschermd en glashelder op haar lichtgevoelige ziel in. De eeltlaag was door de zwangerschap wak geworden waardoor elke snedige uithaal in welke richting dan ook er grenzeloos diep indook.

Het was professioneel gezien nochtans louter een kwestie van afblokken, de tijdrovende afdwalingen vermijden en uitsluitend blijven doorvragen op kwesties die voor het dossier van belang konden zijn.

Alle nascholingen en peertrainingen ten spijt, bleef ze worstelen met de rigide aanpak. Ze vond zichzelf zeker nu nog minder dan vroeger in staat om het opgejaagde mensenkind op de hielen te zitten en om tijdens zijn vlucht de juiste sporen te herkennen, de slordigheden op te merken om zo de leugens bloot te leggen. Ze nam alles in zich op, als één grote onverzadigbare spons en bood daardoor de anderen waarschijnlijk nog de kans om hun eigen ultieme vluchtweg te kiezen, naar adem te happen en achterom te kijken. Alles leek haar van belang. De afwegingen werden complexer en duurden langer. Alsof de balans alleen nog maar het midden opzocht.

Naam en afkomst waren de eerste heikele punten. Hoe bewijs je in godsnaam hoe je heet of waar je vandaan komt

als niemand je moedertaal spreekt, geen hond je kent en je zelf meer gelopen hebt dan een amateur-marathonloper in zijn hele midlife-crisis?

Als westerling zou ze zelf de grootste inspanningen moeten leveren om zich volledig uit het administratieve netwerk los te knippen. Ze zou meteen ook gemist worden. In de eerste plaats door Roos. Ze zou op televisie verschijnen, met naam en toenaam, leeftijd, oog- en haarkleur en in zorgwekkende toestand, hoogzwanger! Ze maakte meteen de bedenking dat haar zoon nog voor zijn geboorte al in databanken zat en hoe meer hij bewoog hoe hechter het web zich rond hem zou ontwikkelen, terwijl in het geval van deze arme sukkelaars de enige draad waarschijnlijk herinneringen waren. Gelukkig is de wifi-verbinding betrouwbaar en stabiel, want zonder contact met het thuisfront is er geen beginnen aan. Maar zelfs daar schuilt bedrog.

Ze had in haar carrière al ontelbare bloedsporen fout gelezen of gewoon links laten liggen, omdat ze zich had laten leiden door een bekrompen vooringenomenheid of een al even schaamteloze naïviteit. Ze had stiekem gehoopt dat de zwangerschap haar met beide voeten op de grond zou brengen. Dat het moederschap die vluchtige jeugdigheid uit haar redeneren zou halen en haar goedgegelovige kijk op de wereld zou doen afkoelen, zodat ze professioneler kon oordelen, want er was niets zo frustrerends om na veel uitgebeelde vijven en zessen op een veelzeggend niets uit te komen. Of erger nog. Op aangedikte leugens, die in de gesprekken als echo's versnipperd opdoken omdat die *topoi* de officiële asielfilter ooit doorstaan hadden. Zo was haar opleiding klassieke talen dan toch voor iets nuttig geweest. Ze had genoeg verhalen gelezen om de effecten ervan te herkennen. Misschien daarom dat ze ooit voor deze job had

gesolliciteerd. Om de verhalen van mensen van vlees en bloed van dichtbij te kunnen beluisteren.

Bij bedrog was de afhandeling gemakkelijk. Ze moest alleen het onbeduidende vakje onderaan zwart maken en de rode knop naar de uitgang was onherroepelijk ingedrukt. Het was alleen veel te lang geleden dat ze de procedure op die manier abrupt had afgebroken. Ze wist het. In het begin weet ze het nog aan het toeval, maar vroeg of laat zou ze erop gewezen worden. Ze bleef langer luisteren. De nestdrang kon ze niet meer onder stoelen of banken steken. De zwangerschap had het omgekeerde bewerkstelligd.

Misschien dat ze op het einde van dit gesprek toch uiteindelijk durfde te vragen om het venster open te zetten. Nu nog niet. Het verhaal moest eerst zijn snelheid krijgen. Sommige mannen komen bij haar met zo'n grote dienstbaarheid dat haar verzoek alleen maar valse verwachtingen zou creëren. Het zou hen vleugels geven en dat wilde ze te allen tijde vermijden. Behalve dan misschien bij deze man, want hij was uiterst zwijgzaam en had nog geen vin verroerd sinds hij eindelijk de grote poort had gehaald. Zijn ogen hadden zijn spraak overgenomen. Ze zag dat hij alles in zich opnam, het hele godvergeten kamertje. De gordijnloze kozijnen, een of ander afgeschenen Vlaams boerentaferaal, de vintage formica tafel en dito stoelen, de loeiende radiator met de verwelkende kamerplant er net boven. Ze had hem glimlachend laten bekomen. Stilzwijgende mensen hadden tijd nodig. Als ze kon kiezen, mochten ze allemaal zo zijn. De ervaring leerde dat er in grote lijnen twee soorten asielzoekers zijn. Overdreven spraakzame mensen die via hun jovialiteit de gesloten deur op een kier wilden krijgen of mensen die door emoties en de zwaarte van het moment volledig dichtklapten.

Deze man had haar begroeting onbeantwoord gelaten. Hij was in de gang blijven staan en had duidelijk tijd nodig om de kamer binnen te gaan. Ils had hem tot driemaal toe van achter zijn rug moeten uitnodigen eer hij zo goed als geluidloos verderging. Hij was groot en slank. De lengte zat vooral in zijn benen, want toen hij zat, keek hij haar recht in de ogen.

Ils kon zijn angst voelen. De zak waarin hij zijn hele wereld met zich meesleurde, hield hij krampachtig op zijn schoot. Zijn bleke handpalmen klemden zich rond het witte plastic. Zijn schoenen waren maar voor de helft geveterd en de joggingsbroek kroop tot halverwege zijn onderbenen. Sokken droeg hij niet.

'Koffie, thee, water?'

Ils maakte het drinkgebaar met een onzichtbaar bekertje in haar hand. Dit brak het ijs. Meestal.

De man knikte.

'Koffie, water of thee?' herhaalde Ils vriendelijk. Ze glimlachte daarbij hartelijker dan er ambtshalve van haar verwacht werd. Dit was haar geliefde opener. Het was een kwestie van wachten op die allereerste reactie. Zeker bij stille mensen, die zelfs niet kuchten of instemmend gromden, was het eerste stemgeluid doorslaggevend. Het was een kwestie van de spijkerpunt op de juiste plek op het glas te plaatsen, het oestermes in de juiste hoek op de oesterschaal. Ze hield van dit gecontroleerd ontdooien.

'Coffee.'

Engels, dacht Ils. Het klonk duidelijk als Engels. De k werd op een natuurlijke wijze geaspireerd. Ze had er een onschuldige hobby van gemaakt om een taal zo snel mogelijk te traceren. Daarom nog niet meteen de meest geschikte

voertaal. Dat was meestal gemakkelijk, maar de moedertaal. De weg naar de ziel.

Als het Engels zou blijken, dan was dat al een hele geruststelling. Alles wees in die richting, maar ze wilde voorzichtig zijn met conclusies.

Dark, milk, sugar?

Hij keek haar aan en glimlachte nu ook.

'Strong! Please! Very strong!'

En bij dat laatste lachte hij. Ze merkte dat hij onderaan twee snijtanden miste. Ofwel door een vechtpartij, ofwel door slechte voeding, concludeerde ze.

Zover stond ze. Een rasechte koffiedrinker. Waarschijnlijk via Italië of de Turkse hooglanden Europa binnengekomen. Ze liet hem alleen in het kamertje en wandelde naar hun reftertje dat er al even mistroostig uitzag. De Nespresso-machine en de gloednieuwe koelkast gaven de eetruimte nog een beetje cachet. In het midden van eenzelfde maar iets grotere formica tafel stond een koekendoos. Het deksel lag er slordig naast, tussen de opgestapelde vuile koppen en koekenkrumels. Ze wist dat een open trommel nefast was voor de hartige beet. Ze weigerde om nog eens een interne mailing te versturen. Nog enkele weken en ze was er voor maanden vanaf. Dan konden ze hun eigen rommel opkuisen. Ze opende haar persoonlijke kastje en stak twee pure chocolaatjes in haar veel te strakke broekzak. Ze voelde haar zoon schoppen toen ze met haar onderarm tegen haar buik duwde. Zwangerschapsbroeken waren een fantastische uitvinding, maar de opening van de zakken was niet aangepast aan de bolle buik die nu duidelijk in de wegzat. Deze man had een extra behandeling nodig, loog ze, terwijl ze twee kopjes onder de machine plaatste.

De dokter had gezegd dat de dagelijkse hoeveelheid moest afgebouwd worden, maar ze had zelf nog niet beslist wanneer en in welke mate. Zeker voor de week van de bevaling, omwille van de borstvoeding. Uiteraard. En chocolade? Stond dat ook op het lijstje?

Hij had bij haar terugkomst een bedenkelijk papiertje bovengehaald waarop een naam gekribbeld stond. ULYSES. Waarschijnlijk ooit door iemand geschreven die de naam voor hem goedgevolg en tegen betaling in een westers alfabet had vereeuwigd. Zolang het karkas smaak afgeeft, blijven de wolven komen.

Ze had in haar beginjaren ooit eens een Eddy Wally uit Pakistan voor zich gekregen. Eerst voelde ze zich beledigd en ze had het vierkantje onderaan al zwart gemaakt, maar dan doorzag ze de onschuld. Hij had er tien euro voor neergelaten. De chauffeur van de vrachtwagen had om hem te helpen zijn naam zagezegd in westerse tekens opgeschreven. Geweldig! Ze had hem de grap uitgelegd door de naam te googelen. Hij was er achteraf gezien nog blij mee ook. Een beroemdheid opent deuren, dacht hij. Hij vroeg of hij de naam kon behouden. Toen al zag ze de relativiteit der dingen.

In tegenstelling tot mannen met gezinnen gebruikten de meeste alleenstaande asielzoekers zelden of nooit hun officiële naam, laat staan dat de meerderheid hem al kende. Het maakte haar uiteindelijk weinig uit. Als je hun taal niet sprak of schreef, was je toch volledig aan hun tongval overgeleverd. Er waren ook nu even weinig redenen om niet aan zijn geloofwaardigheid te twijfelen.

Hij had twee slanke vingers naar haar uitgestoken.
'Two S?'

Hij lispelde. In Engeland had een ambtenaar hem vast en zeker al onverrichter zake buitengesmeten. Het zat hem in kleine dingen. Ze wist hoe zaken plots zo ongelooflijk fout konden lopen. En dat de kans groot was dat de arme man nooit de ware toedracht van zijn uitwijzing zou achterhalen. De wegen van de ambtenarij zijn ondoorgrondelijk.

Wat viel er trouwens uit te leggen? De wetgeving vertoonde zo veel aanvullingen dat er in welke richting dan ook oeverloos geprocedeerd kon worden. Ze besepte meer en meer dat ze zelf meer dan twee slanke vingers in de hele procedurepap te brokken had. Ze zag zijn lange vingers plots in haar verbeelding tot op de bodem van de pappot roeren en ze daarna nog aflikken ook. Geen druppel ging verloren. Zijn helroze tong ging tot in de oksel van zijn glimmende vingers met uitgesproken melksporen op zijn zwarte wangen. Unicef-kinderen flitsten mee door de dagdroom. Met een plastieken kommetje en massa's vliegen op kleverige handen en mondhoeken. Misschien dat hij zo groot geworden was, door de genetisch gemanipuleerde voedselhulp van de Amerikanen.

Ulysses hield elke beweging van IIs' pen angstvallig in de gaten, zoals een opgejaagd wild dier naar de dubbele loop van een tweeloopsgeweer staart. Vluchtende mensen kennen de kracht van de pennentrek in een continent dat lang geleden met inkt en papier was uitgetekend. Ze had er een dubbele s van gemaakt. Naar de Griekse held. Onbewust. Omdat ze de naam als student zo dikwijls had opgeschreven.

'Yes, like the Greek hero. Ulysses.'

'Ulysses,' antwoordde de man gerustgesteld en bleef hangen bij de s die geen zuivere s meer was. De gekloven tandenrij was waarschijnlijk de boosdoener.

Het uiterlijke verschil met het antieke personage had niet groter kunnen zijn. Het ontroerde haar misschien daarom nog meer dat zijn naam hier opdook. Uit de mond van een aangespoelde zwerver die uitsluitend met gedeelde herinneringen zijn identiteit kon bewijzen. Een s meer of minder deed er dan ook niet toe. Helden waren er trouwens om geëerd te worden.

‘En wat met de compromisloze nieuwsgierigheid van de lezer?’ Roald Phossil was kansloos, als een slak in de pekel. Nieuwsgierigheid verdroeg geen toegevingen. Dus had hij in feite twee keer hetzelfde gezegd. Zijn argumenten werden slordiger en zijn positie daardoor hopelozener. Of was het omgekeerd? Het lag hem allemaal te nauw aan het hart zodat redelijkheid moeilijk werd.

Hij had gisteren in het restaurant de aftocht al overwogen, maar de beleefdheid en de alcohol geboden hem in het gareel te blijven. Zijn beneveld geweten had hem de hele nacht wel zo blijven opjagen, dat hij tegen de ochtend ondanks de hoofdpijn zich voorgenomen had kleur te bekennen. Zo was hij bij aankomst meteen naar de vierde verdieping getogen. Via de trap. Dat moest de overtuiging stimuleren. The uphill struggle. Alles beter dan de fnuikende werking van een lift.

Hij wist dat wroeging en zelfbeklag de volgende dagen anders toch ongemeen hard zouden terugkeren. Daarom dat hij het zichzelf niet zou vergeven als hij vandaag niet tot het uiterste was gegaan.

Phossil hoopte dat Lloid Sharpo zijn zenuwachtigheid niet opgemerkt had, maar er waren voldoende redenen om van een doorwinterde ceo het tegendeel te beweren. Hij voelde zich opnieuw de uitgeputte bokser die enkel nog aan de weigering van opgave probeerde vast te houden. Hij was tenslotte zelf weer in de ring gestapt.

Het elektrische bovenstel van tram 15 schoof geluidloos boven de vensterbank voorbij. Op Lloids te grote bureau lag verrassend genoeg geen enkel boek. Op de vloer daarentegen wel. De stapels doorbraken het patroon van het nieuwe vasttapijt dat volgens de verspreide brochure vakkundig het stof in de vezels vasthield. Het embleem van de uitgeverij herhaalde zich in een ogenschijnlijke willekeur. Aan de muurkant was enkel de linkerklauw van de oprijzende phoenix te zien en het toon-

de zich als een monsterachtig insect, half verstoken onder de plint. Hij had zich de vorige keer ook laten vangen.

Er was een machine speciaal voor dit materiaal ontworpen om de opgestapelde meuk er hamerend weer uit te verwijderen. Vrij van alle allergenen! De raad van bestuur was laaiend enthousiast geweest. Phossil had nooit de illusie van een stofvrije ruimte gekoesterd. Hij stond wantrouwig tegenover het systematisch klinische onderhoud van de werkvloer. Hij gunde zijn habitat de veelbesproken biodiversiteit en kreeg het op die manier verkocht aan April. De Angolese van de poetsfirma die dagelijks rond vier uur in de namiddag met een mengeling van ontzag, meelij en opluchting zijn eigen beladen werkblad monsterde. Wat niet vrij was, moest niet gepoetst worden. Phossil wist dat haar veel te strakke timing zich in vierkante meters vertaalde en schoof haar zo stiekem extra tijd toe, die ze meestal genereus opsoupeerde met een veel te persoonlijke vraag naar de toestand van zijn ex-vrouw. Allis had haar lang geleden aan deze job geholpen. In feite had hij alle deuren op een kier gezet zodat ze in de uitgeverij kon werken en niet elders, maar het was Allis die haar aan Darols schoolpoort het heugelijke nieuws had overgemaakt.

Roalds bureau bevond zich twee verdiepingen lager. Zijn werkblad had zelfs bij zijn aanstelling nauwelijks daglicht gezien. Het was een erfenis van de beruchte Rudiger Faulbach, die alle hoeken met achterstallig en vooral dubieus werk had volgestouwd en daarom ook pas na een volledig uitgespeelde vakbond met milde dwang de laan was uitgestuurd. Hij mocht dan wel diens kantoor overgenomen hebben, het werk moest deze keer wel gebeuren. En grondig. Onder voorlopig contract, met onaangekondigde steekproeven achter de hand. Dus lezen, lezen en nog eens lezen én tweewekelijks verslag uitbrengen van de magere oogst, om daarna opnieuw te lezen.

Hij kreeg Faulbachs 'verloren dossiers' verrassend snel verpatst. In de weken na diens ontslag vielen de meest uiteenlopende vrouwentypes binnen om uiteindelijk een verloren gewaand verleden schoorvoetend weer op te eisen en deskundig af te sluiten. Alsof ze het ontslag met hun eigen ogen moesten gecontroleerd hebben. Inderdaad. Faulbach was niet meer. Roald wist niet dat een uitgeverij uit zoveel afdelingen kon bestaan.

Dat manuscripten op de grond lagen, kon Roald niet verdragen. Papier op de vloer krijgt meteen een minderwaardige reputatie. Neem al gewoon een ongebruikt vel wc-papier. Daarom bleef zijn kantoorvloer leeg. Ook tijdens Faulbachs detoxperiode en ondanks de dagelijkse toestroom aan manuscripten. Hij wist bovendien als geen ander hoe intens het schrijversambacht kon zijn. Hoe de uitgewrongen fictie elke vezel van de schrijvende mens maandenlang kon tormenteren en daarvoor alleen al alle respect verdiende. Om nog maar te zwijgen van de verlammeende stilte voor de publicatiestorm die zelden komt. Roald nam zijn taak ernstig en las zich de ziel uit het lijf.

Hij vroeg zich af welk kantoor April uiteindelijk het liefste poetste. Het zijne bood dan misschien meer manoeuvreerruimte, maar hij wist dat zij sowieso weinig voeling had met de nieuwe technologie en dat haar roots de natuurlijke aanpak omarmde. Hij hoorde haar al een of ander Angolees oogstlied aanheffen en Lloids stapels een voor een op zijn bureau leggen. Ze had het bukken geleerd in de rijstvelden van haar voorvaderen. April was een bijzondere meid. Haar gezang klonk melancholisch. De redenen van die zwaarmoedigheid verzon Roald er zelf bij. Allis wist er waarschijnlijk meer van. Maar zijn bureau was geen schoolpoort. En Roald zelf geen prater. Anders had hij haar met gemak uitgehoord. Hij had

woorden te veel. Dat was het. Daarom zweeg hij. En dat speelde hem nu ook parten.

De foute stijlfiguur had, achteraf gebleken, de sympathieke doorslag gegeven. Vrij van alle allergenen. Papier doet trouwens veel stof opwaaien. Een mens heeft er geen gedacht van. Lloid Sharpo wel.

‘Onvoorspelbaarheid, Roald, kunnen we missen als kiespijn.’ Lloid Sharpo was een rijzige Hollander en zijn tweeklank ergerde Roald al van bij zijn aanstelling. Ook die heldere directheid uit het noorden gaf hem rillingen. Een kille waarheid waartegen hij zich kleden moest. ‘Waarom ons onderwerpen aan grillen als we zelf de leestrends kunnen bepalen? We mogen dat voordeel toch niet zomaar uit handen geven?’

De Nederlander schouwde ondertussen de uitdunnende platanen van de boulevard waar zijn kantoor op uitkeek. Hij stond met de handen in de zakken voor het grote raam. De uitgeverij en het gebouw waren te klein om een indrukwekkende skyline te bieden, maar het vogelperspectief was daarvoor interessanter.

‘Trouwens, ik geloof niet in dat compromisloze. En zeker niet als er geld mee gemoeid is.’

Roald volgde vanuit de bezoekersstoel de perfect uitgelijnde strepen op de rug van Lloids kostuum. Hij moest denken aan de zelfverzekerde Grey uit die foute film. Hij had hem deze morgen misschien zichzelf uit het overvolle tramstel zien wringen.

‘Alles heeft een verhaal nodig. Ook het verhaal. Stilte bestaat niet meer. Er zijn te veel roepers. De mensen zijn het luisteren moe. Daarom, als je roept, moet je zorgen dat je gehoord wordt. En daar heb je aandacht voor nodig. Van welke aard ook. En zoals we allemaal weten, primeert vooral dat laatste,’ zei de man die aan het hoofd van de grootste uitgeverij van het land staat, maar Roald zweeg. In de plaats daarvan veerde

hij recht. Waarom was hij toch ook gaan zitten? Hij wilde zijn ronde overeind blijven. Zolang hij op beide benen stond, had hij spreektijd. Hij dacht na over uitvallen, over baanbrekende titels die de uitgeverij ooit groot hadden gemaakt en over de onverbiddelijke eisen van auteurs die vandaag ondenkbaar geworden zijn, maar die tot eindeloze nachtelijke discussies hadden geleid en het bedrijf op de scherp van de snee hadden doen balanceren. Hun legendarische vloeken en het evenredige drankgebruik dat op verplaatsing pas echt losbarstte. Nu blijft het allemaal binnenskamers. Zoals het huishouden van een politieke partij.

Hij miste zelf nu ook de durf en radheid. De kater had hij met twee gram paracetamol weggespoeld, maar dat had alleen de pijnlijke symptomen weggewerkt. Het was volgen geblazen en ontwijken, indien mogelijk.

Hij wilde naast de grote Lloid Sharpo komen staan. Dat het misschien beter was hem via de echo van het grote raam frontaal te pareren in plaats van hem lafhartig tussen de opgemeten schouderbladen te benaderen. Het had misschien wel iets, verzon hij, samen boven het onverschillige voetvolk het tanende Avondland te bekampen. Een lege tram reed in de andere richting en deed de dorste bladeren opwaaien.

Roald was op een halve meter achter de manager blijven staan. Zijn parfum had hij de vorige avond ook opmerkelijk gevonden. De geur eiste meteen de bovenhand zonder opdringerig te zijn. Het was eerlijk gezegd goed zo.

Zijn werknemer stond dicht genoeg om zijn spiegelbeeld te kunnen aankijken.

‘Vertel me eens waarom je gisteren in het restaurant die Italiaanse wijn gekozen hebt. Die Pomario uit 2016?’

Dat moest de finale uithaal zijn. Waarom wist hij nog niet, maar de zelfverzekerdheid waarmee hij de vraag stelde, deed

hem al door de knieën gaan. De intonatie drong een afronding op.

Sharpo onthield alle data. Kwesties die aanvankelijk banaal voorbijflitsten, maar achteraf het verschil maakten. Sharpo had gelijk. Welke redenen had hij in zijn hoofd gehaald om de dag voordien toch voor die Sangiovese te gaan? Het was sowieso een gok geweest. Het gezelschap had hem in die oncomfortabele situatie geduwd. Voor hij het besepte, hield hij een open wijnkaart in handen en werd er naar hem geluisterd. De gin had hem zonder verpinken over de Alpen gekatapulteerd, naar een vakantie nog met Allis in Citta della Pieve, het terras met de truffelpizza. Umbrië was het toverwoord op de kaart geweest. Dat moest hij toegeven. Umbrië zonder meer. Hij had in de marge van zijn beslissing zelfs een fractie verteld van wat de roes beeldig had weten op te roepen. De rest was flauwekul. De boeiende afdrank, de terroirs of de taaigheid der tannines, laat staan het opgedrongen huwelijk met rood vlees, want hij was de enige die vlees besteld had. De keuze was gelukkig duur genoeg om zijn amateurisme te maskeren en elke mogelijke teleurstelling vrij te kopen. Roald was nooit een bewuste wijndrinker geweest.

Het gezelschap was hem nochtans niet zo onbekend dat hij zich eindeloos moest profileren. Zijn aanwezigheid aan tafel had uitsluitend met de gewichtigheid van de gast te maken gehad. His Lordship Pol Hais had speciaal de oversteek gemaakt om in het vooruitzicht van de Brexit zijn positie bij de uitgeverij veilig te stellen. Hij had tegelijkertijd in zijn kielzog een Spencer-vertegenwoordiger meegebracht om de laatste nieuwe update van diens e-readerssoftware voor te stellen. De uitgeverij had twee jaar geleden een groot contract met de firma afgesloten en had zelfs in het geheim een eigen productiehuis uit de grond gestampt om die interne samenwerking concreter te maken. Enkele collega's van Phossil waren kort

nadien benaderd om mee te werken. Hijzelf kreeg een mail met een officiële zwijgplicht in bijlage. Het laatste wat hij erover had opgevangen, was dat ze zichzelf *De Wolven* hadden genoemd. En dat het logo een meisjesprofiel met een roodkapje zou zijn. Het broodmandje en de fles olijfolie moesten plaats ruimen voor de laptop uit Engeland. Het scherm stond verticaal, in het midden van de tafel zodat die nog kleiner werd dan ervoor.

Er was gekozen voor de betere Italiaan om de hoek die binnen de eigen bedrijfscultuur meestal voor de lancering van nieuwe uitgaven of debuten werd bezocht. Er lag gelukkig geen vast-tapijt, maar authentiek tegelwerk van een Antwerpse voorkamer uit de tweede helft van de negentiende eeuw. De bril van de patron veranderde met de dagmenu's en lag vreemd genoeg steeds werkloos op zijn zuiderse haardos naar het hoge plafond te staren. Toch had hij alle details gezien en gehoord. Zijn plaats was tussen restaurant en keuken. Niets vertrok zonder zijn stilzwijgende goedkeuring. Wanneer iemand binnenkwam, wierp hij hem alle zuiderse hartelijkheid toe, met de walm van look, oregano en uien in het kielzog. Hoewel hij nooit kookte, droeg hij de titel van beste pizzamaker met verve. Hij verliet ook enkel zijn post om ostentatief een ijsgekoelde fles limoncello in het midden van de afgeruimde tafels te zetten. 'De la casa!' roept hij dan. En iedereen voelt zich opgenomen in de grote familie die de Italianen van de wereld gemaakt hebben. Of toch van een groot deel ervan.

Doloris was er natuurlijk ook bij. Alles wat met het buitenland te maken had, passeerde via Miss Halp. Niet dat ze de Brexit had voorspeld, laat staan zou kunnen tegenhouden, maar ze was verrassend genoeg van zoveel meer op de hoogte dat ze elke buitenlandse gast met gemak avondvullend van wederwoord kon dienen.

Doloris oogde nog diplomatischer dan Sharpo. Misschien omdat ze een vrijgevochten vrouw was en voor de timide Roald daarom al helemaal onbereikbaar leek. Hij kende haar al jaren van op de werkvloer, maar zij was voor hem van bij hun eerste kennismaking al een dame buiten categorie. Daar kon zelfs een geslaagde wijnkeuze weinig aan veranderen. Sommige mensen hebben een uitstraling die bij elke nieuwe ontmoeting alleen maar groter wordt, omdat je ze stiekem benijdenswaardig bevestigt.

Ze zag er meer dan goed uit voor haar leeftijd. Gezien de bewust gescheiden status én het moederschap van een puberende tienertweeling schatte Roald haar vooraan in de veertig. Ook zonder die voorzichtige aanname wist ze hem altijd positief te verrassen met haar hartelijke, maar verlamdende charmes.

Daar had haar décolleté die avond waarschijnlijk ook mee te maken. Hij dierf er geen moreel oordeel over te vellen. De jurk zat haar als gegoten. Wat wist hij trouwens van vrouwenkleden af? Allis had dat voor hun huwelijk ook al begrepen.

De Britten hadden het in ieder geval niet aan hun hart laten komen. De snoodaards waren strategisch over haar gaan zitten. Zij hadden gedaan wat Roald in dit #MeToo-tijdperk nooit zou overwogen hebben. Na de tweede gin had hij hen ervoor openlijk benijd en had hij zichzelf de eerste loensende blikken toegestaan. Zeker toen de twee de wijnkaart strategisch hadden doorgespeeld en het kleine gezelschap hem zo had klem gezet, gunde hij zichzelf een intieme beloning.

'It registers really alles.'

Hais' Nederlands vertoonde meer en meer barsten naar mate de avond vorderde. Hij wilde sympathiek overkomen, want zijn landgenoot sprak uitsluitend Engels. Een goede zet van de Engelsen om een vertegenwoordiger geen buitenlandse taal

te laten leren. Alsof de wereld met Brexit Groot Brittannië verlaat en niet omgekeerd.

‘Alles?’ Mijn kloten, ja, dacht Roald. En hij zag Doloris lachen, waarschijnlijk niet om zijn ingehouden gedachte, maar door de met ijs gekoelde limoncello.

Niemand kan in de ziel van de lezer zien. Net zomin ze nu in de mijne kunnen kijken. En maar goed ook. Roalds houding loog er niet om, maar hij moest beleefd blijven. Hij was aan de zijkant van de vierkanten tafel gesukkeld. ‘Cinque!’ hadden ze geroepen en de ober had vliegensvlug een vijfde stoel erbij geschoven. De Italianen zijn meesters in flexibiliteit. Hun vermogen tot aanpassen ligt mee aan de basis van hun wereldwijde aanwezigheid. De stoel zat ongemakkelijk en de bediening was niet gewend om hem op die plaats te hebben. Telkens het personeel hem passeerde, zweefden de borden boven zijn hoofd. Zowel lege als gevulde. Van gloeiendhete fritata tot dampende pastaschotels. Heel af en toe beroerden ze elkaar. Bij de limoncello had de patron onverschrokken zijn volle gewicht op Roalds schouder gelegd om de overbrugging te overleven.

Hij sloeg zijn blik weg van Hais, maar belandde tussen Doloris’ borsten.

De Engelse vertegenwoordiger van de Spencer-applicatie had zich bij het aperitief al niet kunnen inhouden en nu bij het dessert wist hij opnieuw alle aandacht naar zich toe te trekken. Roald was zijn volledige naam vergeten. Na de gins werd het Dave en dat is de rest van de avond zo gebleven.

‘Wanneer je met de lectuur begint, tot wanneer je het boek uithebt. Hoelang het duurt eer je naar de volgende pagina gaat, de gemiddelde leessnelheid onder andere, maar ook waar de lezer van zijn gemiddelde afwijkt, en welke bladzijden dus sneller gelezen worden, of slordiger als je wilt, en welke fragmenten meer tijd nodig hebben. Waar pauzeert hij in het

verhaal en waarom net daar? Waar haken lezers af en waar nooit? Als we die informatie samenleggen naast het leesgedrag van andere lezers van hetzelfde boek, dan krijgen we de perfecte verbruiksanalyse van het product.'

Verbruiksanalyse. Roald huiverde bij het woord. Wanneer zou het ooit weer eens over inhoud gaan? Hij verwonderde zich al de hele avond over de dunheid van Daves laptopscherm en zag plots een flauwe verklaring voor zijn gebrek aan diepgang. 'Lezers maken we blij met gratis uitgaven in ruil voor hun persoonlijke data. Extra gegevens krijgen we via onze partners. Als we voldoende data verzameld hebben - en binnen de UK is dat waarschijnlijk al eind volgend jaar - kunnen we van al onze verkochte e-boeken voldoende profielen samenbrengen. Dan weten we perfect wat echt graag gelezen wordt en wat niet en vooral door wie.'

'We zijn ondertussen zelfs al aan het grote experiment begonnen waar ik vorige keer over sprak. Op basis van de logaritmen die we nu al beheersen, is een computer enkele klassiekers aan het herschrijven. Noem het vertalen naar onze tijd. Of ons lezerspubliek.'

'We beginnen met dezelfde beginsituaties, dezelfde locaties en historische periode. We brengen ook kenmerken van personages uit de eerste hoofdstukken in en draaien dan de eerste synopsissen eruit.'

Hais viel geregeld in als hij dacht dat Daves termen te technisch werden en diens enthousiasme de verstaanbaarheid dreigde te ondermijnen. Hij vertaalde de procedure naar zijn eigengereide Nederlands en bewoog zijn handen alsof het om een broodsnijmachine in een supermarkt ging. Sharpo en Doloris hingen aan zijn lippen. Ze zaten natuurlijk ook strategisch voor het haarscherpe computerscherm gekluisterd.

'En aan welke titels denken we dan?'

Doloris nam soms Sharpo's manier van spreken over. Er kwam een Hollands laagje op zitten. Het zat hem niet alleen in de tongval, maar ook in de formulering die het familiale gehalte van hun formele contacten nog meer in de verf zette.

'Wel, om eerlijk te zijn, lukt het niet bij alle verhalen even goed. Maar we hebben een veelbelovende versie van Lord of the flies. Het is te zeggen. Meestal moet je een kleine kwinkslag in de basissetting steken, anders krijg je een ondermaats afgietsel van het origineel.'

'En wat is hier de kwinkslag? Een oudemannenkoor?'

Phossil zag de bui al hangen. Een verkoopbaar verhaal met een eiland vandaag betekent alleen maar iets met een gigantisch *temptation*-gehalte.

'Nee, veel beter. Girls!'

'Schitterend idee!' riep Doloris enthousiast. 'En zingen ze ook in een meidengroep?'

'Good heavens, no!'

Dave lachte zo luid dat zelfs de Italianen opkeken.

'Ze zijn gewoon heet. Finalisten van een schoonheidswedstrijd. Allemaal in een vliegtuig. Bam!'

Eindelijk sloeg hij zijn laptop dicht. Waarschijnlijk deed hij die truc bij elke verkoopspraat.

'Alleen op een eiland. En maar zien te overleven. Amazing toch?'

Of dat dan de bedoeling was? Roald had veel vragen, maar dierf ze niet te stellen. Zijn jarenlange vermoedens en daaruit ontsproten doembeelden werden meer en meer bevestigd.

'En?'

Lloid Sharpo keek hem nu recht in de ogen, maar Roald Phossil wierp op zijn beurt de blik naar buiten.

Of was Doloris tegenover de Britten gaan zitten? Dat herinnerde hij zich plots niet meer. Het maakte wel een gigantisch

verschil uit. Misschien dat hij het zo geïnterpreteerd had en dat hij de Britten zijn eigen onderdrukte geilheid toedichtte. Roald stamelde uiteindelijk iets over de uitgesproken tannines en de memorabele impact van de kleihoudende Umbrische terroirs. Hij gokte op klei, maar beloofde zichzelf het meteen na het verlaten van Sharpo's bureau op te zoeken. Hij loog over het geslaagde huwelijk met zijn tagliata en normaal gesproken moest de robijnrode kleur er ook nog bij, dacht hij, maar dat zou hem te ver leiden. Zoals gezegd, in deze tijden kon hij Doloris' geverfde lippen er echt niet bij betrekken. Laat staan haar knalrode parelsnoer dat pijnlijk had afgestoken tegen haar blanke boezem.

'Het weekend zal je goed doen, Phossil. Ik heb de indruk dat een burn-out zich in oktober telkens duidelijker aftekent. Die laatste rechte lijn naar de boekenbeurs doet je echt geen goed, he. Ga je ergens heen? De kop vrij maken?'

De Hollander communiceerde openlijk over zijn eigengereide kijk op de zaken en die eigenzinnige trefzekerheid kleurde in vele gevallen de inhoud van de meeste zakelijke ontmoetingen. Phossil weigerde zich bij diens diagnose neer te leggen. Gefnuikte weerstand betekende nog niet verslagenheid, maar een nieuw strijdplan had hij niet.

'Nee, gewoon thuis voor de buis,' loog hij. Als het rijmt, moet je opletten! De oprechtheid van de woorden wankelt, wanneer vorm de bovenhand neemt. De taal verliest grip op de rijmplek. Hij had lang genoeg op deze kwestie liggen piekeren dat de replieken stilzwijgend in hem opborrelden. De lang geplande citytrip naar Londen met zijn zoon verzweg hij ook. Het zou alleen maar olie op het burn-outvuur gooien. Zijn gescheiden status, de strijd om het evenwichtige hoederecht of de loodzware alimentatie die haaks op de uitstap stond. De verwijten en oorzaken zag hij bij de Nederlander al klaarliggen.

‘Als je thuisblijft, ga ik je toch wat meegeven. Een misnoegde lezer is een kritische lezer. Hier is de e-reader met die herschreven versie. Bekijk het eens en breng me na het weekend verslag uit. Niets officieels, gewoon onder ons. Ik neem je terug mee naar die Italiaan. Jij en ik, alleen. En dan drinken we een betere fles. Ik heb de indruk dat je wat appreciatie kan gebruiken. Ondertussen hoor ik wel wat je ervan vond. Wat denk je?’

Sharpo stopte hem een wit kartonnen doosje toe. Het had iets klinisch. Naamloos. Ondefinieerbaar. Enkel een roodkapje in het midden van het doosje.

‘Er zit naar het schijnt een hele handleiding bij, maar daarvoor moet je het wel eerst aan de praat krijgen.’

‘Typisch.’

‘Zeker tien uur opladen, zeiden ze om de maximale levensduur van de batterij te kunnen garanderen.’

‘En dit is dus die Lord of the flies-versie?’

‘Inderdaad. Maar ik heb onze mensen wel volledig vrij spel gegeven. Ze moesten zich enkel aan de nieuw uitgerolde synopsis houden. Voor de rest mochten ze de inhoud naar hun hand zetten. Jij bent een van de eersten die de tekst in handen heeft. Dus lippen op elkaar en zeker niet kwijt spelen. En denk nu niet meteen aan een proefkonijn. Beschouw het gerust als een eer dat ik dit aan jou geef. Jij bent misschien wel de meest kritische lezer van het bedrijf. Als het jou kan overtuigen, dan zijn we meer dan in ons opzet geslaagd. Kan het jou helemaal niet bekoren, dan praten we na de boekenbeurs wel verder.’

Roald huiverde bij het woord bedrijf. Hij voelde zich in de verste verte een werknemer die in dienst was genomen om winst te maken.

‘Wat doe jij om te overleven?’ had een schoolvriend op een reünie ooit gevraagd. ‘Ik werk voor een uitgeverij,’ was het

enige dat er toen uitkwam. De andere sprong ontgoochelend op zijn boeiende en bloeiende branche van de chemie en de vele applicaties die hun verbindingen wereldwijd mogelijk maakten. Het verdiende duidelijk goed, want hij vermeldde zijn exotische vakanties erbij alsof die bij de job hoorden.

Goede verhalen ontdekken en verspreiden, dat was waarschijnlijk de meest correcte beschrijving van zijn vooropgestelde levenswerk. Alleen was die definitie van een goed verhaal zo walgelijk herdefinieerbaar. Door zijn eigen opgebouwde leeskilometers, maar vooral ook door de koers die het uitgeversbedrijf op de literaire wateren probeerde uit te zetten. De twee visies waren in ieder geval de laatste jaren meer en meer uit elkaar gegroeid.

‘En is er hier ook een Piggy bij?’

‘Ik ben benieuwd om dat maandag allemaal van jou te horen.’ En ondertussen leidde Sharpo Phossil vakkundig naar de uitgang.

Lloid Sharpo had hem een spiegel voorgehouden, een vals geweten geschopt. Hij was met eigen wapens neergelegd. De Pomario was inderdaad te duur geweest voor wat de kaart beloofd had. Hij had zich laten meevoeren door de roep van het etiket en de complexe psychologie van de consument. Schaamte was een groot woord, maar hij had toch moeite met de toegeving dat hij zich had laten leiden door bijkomstige argumenten die hij in zijn eigen branche zo hardnekkig verachtte. Hij gunde zich bovendien niet het excuus van de beleving door de alcohol. Het was *des Menschen*. Dat was misschien nog het ergst van al. We werden professioneler in het inpakken. Wat deed er niet toe, zolang de werken presentabel bleven ogen, zij de echo's van de moderne leeshonger voldoende respecteerden en ze inhoudelijk uiteraard een minimum aan kwaliteit garandeerden. Dat laatste moest er gelukkig toch nog bij, maar het stond niet meer bovenaan. De

moed voor een verantwoorde burgerlijke ongehoorzaamheid, de durf voor het onvermijdelijke risico of zelfs het noodzakelijk corrigeren, noem het heropvoeden, van de tanende lezersmarkt stonden niet meer vooraan in het rekenblad. Men zat in een neerwaartse spiraal, net zoals het onderwijs, maar dan op een ander vlak. En nu zat hij met een vreemd ogend boek opgescheept waar hij vooraf al aangestuurd werd om het goed te vinden.

De uitgeverij was inderdaad onherkenbaar veranderd. Dat had hij ondertussen voor zichzelf ondubbelzinnig toegegeven. Hij wist alleen niet in hoeverre hij een remedie, dan wel de medeplichtige zondaar of het onschuldig verziekte orgaan zelf was. Hij kon sinds zijn gesprek met Sharpo alleen maar terugdenken aan de voorbije zomer en zijn notenboomgesprekken met Robin, Rosie en Richard in het warme Frankrijk. Dat mensen op een of andere manier trekken beginnen te vertonen van dingen die ze produceren.

‘Het is zoals bij honden en hun baasjes. Die lijken ook op elkaar.’

‘Dat is een mythe.’

‘Dan een mythe die voor meer dan de helft van de gevallen klopt. Kijk naar Annette en haar beesten. Ze houden elkaar in een solide staat van opwinding. Deze ochtend was nog maar eens het levende bewijs.’

Annette was de buurvrouw van het domein waar ze verbleven en elke dag zich ervan wilde gewissen dat de buitenlanders nog daar waren. Een opdringerige afwijking ten gevolge van veel te stille winters die haar met veel liefde vergeven werd, al was het omdat ze telkens met de komst van de lentezon een succesvolle patisserie opstartte en de schaduw van de notenboom van haar voortuin tot een uitnodigend terras omtoverde. Phossil had geen idee of Rosie en Robin een hond hadden. Als dat zou zijn, gokte hij op zo’n wakkere whippet. Alert en ui-

termate leergierig. En vooral een gegarandeerde aanspraak op doelgerichte energie. De gewiekste jachthond. Hij had het Britse koppel op vakantie op een zuidelijke uitzonderlijk snikhete heuvelrug in Lake District ontmoet. Beiden bepakt met een obese ruzzak. Nadien voor Phossil een wonder dat alles wat ze meetersten, erin paste.

Iets of iemand had hun wegen in de onooglijke mooie Keska-dalevallei in Lake District laten samenvloeien en de anders vluchtige ontmoetingen tussen wandelaars was deze keer een fijn uitgesponnen begroeting geworden. Het enige langgerekte steile heuvelpad had hen langs de onvermijdelijke Brexit-kwestie gestuurd om uiteindelijk na meer dan een half uur gelijkgezindheid door een tweesprong uit elkaar te worden gehaald.

Drie weken later zat hij samen met hen aan een en dezelfde tafel in het midden van de Dordogne. Een geanimeerd gesprek zoals ook toen op de heuvelrug, maar nu over *printers and potters* en de mysterieuze relatie tussen hun inborst en de producten die ze maakten.

De reden waarom ze daar waren, was een bizarre collectie van een handvol antieke drukpersen, de ene al wat indrukwekkender dan de andere. Van *an old Arab* tot *the robust Heidelberg*. Artificieel bij elkaar gezet in een onooglijk schuurtje naast een indrukwekkende door water aangedreven oude papierfabriek.

Robert, een Parijzenaar op rust, had het hele complex kort na zijn pensioen in vervallen staat gekocht en er zijn derdelevenswerk van gemaakt om de watermolen weer draaiende te krijgen. Hij wilde het domein een museale status geven voor excentrieke tentoonstellingen en vernissages. Hij had die zomer het halve communale renovatiebudget opgesoupeerd aan de aanschaf van een aantrekkelijke 18^e-eeuwse erotische papierwaaiercollectie en ontving in de rustiek herstellde fabrieks-

ruimte trots zijn nog meer excentrieke Parijse vrienden, want in Parijs en omgeving waren authentieke papierfabrieken zo goed als onbestaande, maar de interesse voor pikante parafernalia was er gelukkig nog brandend actueel.

Hoewel Pierres museum de nodige artistieke gewichtigheid ambieerde, was het originele papier uit de fabriek oorspronkelijk uitsluitend bedoeld geweest om Franse worsten mee te verpakken. De laatste rol hing nog steeds als stille getuige van een rijkgevuuld verleden op het einde van de gigantische machinerie.

Het domein leverde beeldspraakgewijs nog steeds een soort verpakkingsmateriaal. Robert was duidelijk iemand die zich na zijn pensioen nog steeds graag liet vergezellen door de groteren der aarde, al was het maar om zijn eigen tanende persoonlijkheid te camoufleren. De erotische waaiercollectie kon geen betere metafoor voor zijn nieuwe levensfase zijn, had zijn vrouw Annette met een knipoog aan ons toevertrouwd. Phossil was door Robert koel maar beleefd begroet, toen Robin hem introduceerde als Belgische uitgever. Roald Phossil deed duidelijk weinig bellen rinkelen. Enkel Antwerpen was een dankbare brug naar zijn eigen selecte gezelschap die hij de avond voordien hoogstpersoonlijk op een rondleiding had getraakteerd.

Het belendende schuurtje had uiteraard ook een indrukwekkende make-over gekregen. Hij had de verwaarloosde loden letters en hun kasten opnieuw een hoopvolle reden van behoud gegeven door de ruimte te voorzien van enkele oude drukpersen van uiteenlopende afkomst, allooi en ingeniositeit. Het was daar dat Richard op de proppen was gekomen. Hij was de voorzitter van een Europese societeit van ambachtelijke drukkers, een vereniging waarvan Phossil dacht dat zulke organisaties niet meer bestonden. Ze hadden een website en de leden wisselden bizarre data en illustraties uit om hun

voorliefde voor het artisanale gedrukte werk met elkaar te delen. Op het eerste gezicht een morele paradox, dacht Phossil, maar Richard stond bij manier van spreken met beide voeten in beide werelden. Het digitale drukken was onlosmakelijk verbonden met de ingenieuze technieken en inzichten van de eerste semi-geautomatiseerde letterzetmachines. Hij had de overgang zelf meegemaakt, die goede oude Richard.

Richard was de belichaming van het drukkersambacht en droeg de titel van voorzitter in alle bescheidenheid. Als Robin Richard niet op die manier had voorgesteld, dan had Phossil het waarschijnlijk pas geweten toen hij net voor zijn vertrek het zelfgedrukt naamkaartje uit Richards beïnkte handen aangenomen had, bij gebrek aan een pen in de buurt. Hij vond het een gek idee. Een drukker zonder pen!

Zijn handen droegen zo goed als altijd inktsporen. Niet alleen op drukdagen, zoals toen in de Dordogne, maar ook, zoals later bleek, op drukloze dagen thuis in Engeland. Hij was de meest gereserveerde en berekende mens die Phossil ooit ontmoet had. Zo duurde het een tijd voor hij, zeg maar, openbloede. Alsof zijn letters eerst per lijn uitgeteld moesten worden en in een drukplaat vastgezet. Maar eens gezet, vloeide de papierstroom uit zijn eigen *Colombia* en reeg hij het ene blad na het andere aan de drooglijn.

Richard voerde uit, boog zich uitsluitend over de vorm en kon eindeloos getormenteerd worden door lay-outperikelen waarvan een ander nauwelijks beseftte dat het er allemaal toe deed. Richards inbreng maakte het verschil, ook al kon je nauwelijks de spreekwoordelijke vinger op zijn subtiele artistieke handtekening leggen.

Phossil was die zomer gefascineerd geraakt door het drukkersambacht en vond eindelijk een verklaring voor zijn onuitgesproken bibliotheekobsessie. Hij had de laatste tijd als literaire agent nauwelijks luidop durven te zeggen dat vorm mis-

schien wel even belangrijk was als de inhoud, maar na de Franse workshop met Richard, Robin en Rosie begreep hij dat hij stiekem altijd gelijk had gehad.

Richard las zelden boeken, hij analyseerde ze. Phossil had als cadeau een tweedehandsboek over Ortellius meegebracht en Richard had er een hele zomeravond in zitten kijken. Zijn verbeelding sloeg op hol, zoals ook bij een gewone lezer, alleen bij hem in de richting van lang vervlogen druktechnieken of lettertypes. Hij mompelde, alsof hij in dialoog ging met zichzelf en discussieerde over nieuwe vondsten of giswerk. Met welke methodes waren de illustraties in het boek tot stand gekomen? Phossil was geboeid naast hem in de zetel komen zitten en hij begon in geen tijd gepassioneerd de mechanische tel-procedures van de letterzetmachines uit te leggen. 'Are you really interested?' had Richard verbaasd gezegd. En Phossil had ja geantwoord. Hij nam Richards beïnkte woorden op als een drooggeblazen handgeschept aquarelvel en voorzag het van een bloedstollend denkframe dat sindsdien een opzichte-lijke plek in zijn mentale werkkamer kreeg toegewezen.

Robin en Rosie drukten ook, maar zij waren in de eerste plaats de bezorgers van inhoud. Zij creëerden. In die zin vulden ze elkaar goed aan, als de kreupele en de blinde.

Robin had zo goed als alles van het drukken van Richard geleerd. Er hing daarom duidelijk een zeldzaam en diepgeworteld respect voor Richards kennis en meesterschap in het gezelschap. Robin en Rosie wilden zo veel mogelijk nog oppikken, want ze wisten maar al te goed dat er ooit een einde aan hun samenwerking zou komen. Daarom dat Richard ook elke kans greep om zijn passie zo lang mogelijk te kunnen uitoefenen en doorgeven. Het was zijn roeping als drukker, dat doorgeven. Dat had Phossil in de zetel in levende lijven ondervonden.

Richard stelde zich zoals steeds gedienschtig op en onderwierp zich aan de wensen en creaties van zijn leergierige vrienden. Het resultaat werd dan achteraf gewoonlijk wederzijds becommentarieerd. Scrutinerend voor zichzelf en plagerig aangedikt door de anderen tegelijkertijd.

Zo was de discussie over de correlatie tussen inborst en creatie ook begonnen. Een amusant aftasten van elkaars eigenzinnige keuzes en artistieke mankementen. Als drie geöliede Turkse worstelaars pijnloos speels rond de tafel. Phossil merkte meteen dat hij de gladheid en radheid van deze geofende woordatleten miste, zeker in de Engelse taal, maar dat nam niet weg dat hij er in stilte van genoot, van de briljant gebruikte idiomen en meesterlijk ingebedde woordenstromen die onder buitenlanders en *non-natives* nauwelijks gebezigd werden.

Robin en Rosie hadden Richard klem gezet met zijn dagelijks verzekerde voorraad koeken in de buurt van zijn persen. Als een verholen snoeper, die uit zelfbehoud zijn noodrantsoen veiligstelt voor de onvoorspelbare dagtaak van de letterzetter. Ze zagen de drukker in het algemeen, zichzelf in het bijzonder en Richard nog het meest als schoolvoorbeeld, gebukt gaan onder de wispelturigheid van het papier en zichzelf elke dag opnieuw verdwijnen in de timing van de traag drogende inkt en natuurlijk met handen en voeten gebonden aan de hoeveelheid geprepareerde kleurenmengsels van die dag. Dat maakte dat de drukker als dusdanig het frivole vrije buitenleven zonder al te veel bezwaren schuwde en dat hij gewillig in alle eenzaamheid in meestal stoffige, doch droge ruimtes de guerrillaoorlog met papier, inkt en techniek aanging en zo de eeuwige anonieme roem van drager verkoos.

En zo verliep het gesprek aan de tafel. Met goedkope cider als smeermiddel. Robin was het meest aan het woord. Er zat een onwaarschijnlijke scheppende energie in deze man die zich

enkel liet bestieren door de eigenheid van het medium dat hij op dat moment hanteerde. Van de robuuste machinerie en de stalen wetmatigheid van het drukken zelf tot de ingetogen fijne motoriek van zijn steekbeitels voor zijn linogravures. Het waren uitsluitend natuurlijke wetten waar hij zich bereedde bij neerlegde en die hij als geen ander onder de knie wilde krijgen. Het dwong hem tot een curieuze onderdanigheid die meestal uitmondde in een plagerig verzoek tot Richard om alsnog een nieuwe kleur aan te maken of uiteindelijk toch een ander lettertype uit te proberen.

Het artisanale kon hij niet loslaten. In alles zocht hij voeling met originele materialen en processen. Zijn opleiding tot antropoloog zat er zeker voor iets tussen. En hij schreef alles op. 's Ochtends of 's avonds, als bij een droom, verwerkte hij zijn opgedane indrukken in dagboekfragmenten. Phossil vreesde er ergens in vermeld te staan. En onder welke hoedanigheid? Geen idee welke indruk hij naliet. De enige aanleiding was de bizarre ontmoeting in Lake District geweest en het vluchtig uitwisselen van contactgegevens bij het korte afscheid. Ze waren in feite vreemden voor elkaar. Gelijkgezinden zeker wel, maar toch ook nog steeds vreemden. Dat kwam nog het meest tot uiting bij de intiemere momenten van de dag. De beleefde tijd en ruimte die elkaar gegund werd bij het wassen, slapen gaan of opstaan. Hij was sowieso de nieuwsgierige Belg die zich voor enkele dagen onbaatzuchtig had vrijgemaakt om zich bij te scholen in oude druktechnieken. 'Sure,' had Robin gemaild, 'the more, the merrier!' Robin hield van die opofferingsbereidheid. Die onbaatzuchtige overgave voor creatie. En dat gold zeker voor zijn pottenbakken.

'Masters of fire, water, air and clay' noemde Robin hen. 'The four elements in one, if you like.' Vollediger kon een ambacht niet zijn. Hij zei het met enige trots. Niet dat hij zichzelf een 'thrower' beschouwde, hij gaf eerlijkheidshalve toe dat hij in

zijn bewogen leven uitsluitend theekopjes had gedraaid, maar hij was wel een meesterkilnbouwer en beheerder van de grootste Japanse houtoven in het Verenigd Koninkrijk. De meeste gerenommeerde kleikneders van het eiland kwamen langs om hun rauwe materiaal in een lange vuursessie te laten omtoveren tot glanzende artefacten. De binding met hun creaties was intens, haast passioneel. Waarschijnlijk al door de fysieke bewerking, het kneden van de klei, het wringen van de vingers door de materie, het verleggen van aardse structuren. En het vuur uiteraard, de onvermijdelijke inferno, het louterende vagevuur dat de maker in een transpirerende extase brengt. Het moment van transitie dat hij in handen van de hitte legt en waarbij hij angstig afwacht of de vlammen zijn unieke stuk genegen zijn.

Het was die nederigheid die hem waarschijnlijk zo aantrok. Die onvoorspelbaarheid door de speling van materiaal en mens die de ambachter meer kneedde dan de eigen klei in zijn handen. Het ging om een meesterlijke gedienschtigheid. Het was waarschijnlijk dat wat hem zo deed thuisvoelen in dat godvergeten stukje Frankrijk. Op de terugreis had Phossil er geen vinger op kunnen leggen, maar zijn confrontatie met de gladdere maakbaarheid van Sharpo had dit glashelder afgetekend. Zoals bij de linotechniek. Je snijdt weg wat je niet nodig hebt en dan komt de essentie bovendrijven.

Phossil voelde zich minder en minder op zijn gemak hoe langer hij over de leesopdracht nadacht. Het lichte doosje in zijn handen gaf niet de minste aanleiding te denken dat het om een boek ging. Zelfs de afmeting kwam niet overeen met het standaard pocketformaat. Was er dan niets dat hen aan het oude ambacht vasthield? Wat als hij het niet goed zou vinden? Wat als hij zoals gepland zou dwarsliggen? Zoals hij vandaag in het gesprek had willen duidelijk maken, maar er niet toekwam. Alweer niet. Misschien werd de samenwerking

tussen hem en het bedrijf dan wel stopgezet en was het maandag zijn laatste zakenlunch als literair agent.

Of misschien was het boek zo slecht nog niet? Was het een soort van toenaderingspoging van de geslepen Sharpo om de meest eigenzinnige medewerker te overhalen om mee te werken aan de allereerste literaire productielijn. Times they are a-changing. En hij erbij.

Roald futselde het pakketje in de lift open en zoals zo vaak scheurde het perfect geplooid flapje onder de druk van zijn veel te dikke vingers. Het apparaat gleed meteen in zijn handpalm. Het logo van roodkapje kwam tevoorschijn, in hetzelfde midden, op een metaalachtige achtergrond. Hij draaide het om en zag een glanzend zwart oppervlak waar het liftlicht in weerkaatste. Een boek is als een spiegel. Hoe oud hij ook is, je ziet er altijd een stuk van jezelf in, dacht Phossil en glimlachte.

Hij vond slechts één ingang en na een beetje zoeken een knop aan de zijlijn van het scherm. Het was zo ingenieus ontworpen dat het bij het lezen niet te zien was. Hij drukte er intuïtief op en meteen verscheen glashelder hetzelfde roodkapprofiel als op de doos. Het spiegelbeeld verdween meteen. Hij vermoedde zelfs een achtergrondgeluid, maar was niet zeker, want de liftdeuren schoven plots open. Gelukkig was er niemand op de gang, anders was de discretie al aangetast. Zou er dan zoveel op het spel staan? Het kleinood kreeg ineens meer gewichtigheid. Hij drukte snel op de ene knop waarvan hij hoopte dat het diende om het ding uit te zetten en borg het in zijn vestzak op tot hij weer veilig in zijn bureau was.

Hij was eerlijk gezegd niet van plan tien uren te wachten. Wat kon hem in feite de ideale levensduur van de batterij schelen? Hij moest na het werk trouwens meteen Darol oppikken. En dan was de reis in feite al helemaal begonnen. Dan zag hij pas weer leestijd als zijn zoon in bed lag. En hij moest de laatste

zaken nog inpakken. Normaal deed zijn vrouw dat, maar nu kon en wou hij niet op haar rekenen. De koffer van Darol stond waarschijnlijk al sinds gisteren klaar, maar de zaken die ertoe doen, mocht hij zeker niet vergeten. Hij was twee dagen geleden een lijstje begonnen. Iets wat hij nooit gedaan had, maar wat zijn vrouw gewoonlijk deed twee weken voor vertrek. Hij had er zich zo aan geërgerd. Aan dat planmatige op vakantie gaan, terwijl hijzelf gewoon de deur achter zich zorgeloos wilde dichttrekken en vertrekken. Want ook na het vertrek bleef de lijst opspelen. Zo zijn ze ooit vier keer teruggedraaid om de laatste zekerheden af te vinken. Darol was nog maar vijf, maar beseftte toen al dat hij zich op zulke momenten best stil moest houden.

Nu stond hij er alleen voor. Voor ponden was hij blijkbaar te laat, want leveringen gebeuren maar een keer per week, mijnheer. Voor de veiligheid. Uiteraard. Alles voor de veiligheid. Ook de besparingen, dacht hij.

Roodkapje verdween en in de plaats daarvan verscheen een oude bibliotheek. Hij wandelde als het ware tussen hoge houten boekenrekken volgestouwd met lederen volumes en het beeld hield uiteindelijk stil bij een register dat zichzelf open sloeg en een inschrijvingsscherm toonde. Tegelijkertijd schoof er in de rechterbenedenhoek een kader tevoorschijn met de vraag tot goedkeuring voor een van de beschikbare wifidiensten. Dat moest blijkbaar eerst aangetikt worden alvorens hij verder kon. De keuze had duidelijk een grote impact op de werking, want het scherm verduisterde volledig en roodkapje verscheen weer met een bewegend aureooltje om haar hoofd. Zijn vinger had een vette afdruk op het glas achtergelaten. Gelukkig verdween die wanneer het zakelijke inschrijvingsformulier terug oplichtte.

‘Maak een gratis account aan bij De Wolven en beschik meteen over kilometers boekenplank.’

Er werd nogal veel van hem gevraagd. Ook al beperkte hij zich nog louter tot de met asterisk gemarkeerde velden, dan nog zag hij weinig nut voor de gewillige lezer. Hij had duidelijk een commercieel product in handen. Hij herinnerde zich de met alcohol doordrenkte uitleg van Dave alsof het terecht gisteren was en doorzag het gewiekste karakter achter het onschuldige vragenlijstje. De lezer werd uitgekleeft en bekeken. Na de autcamera's, streamingsdiensten en digitale tv-abonnementen was de literatuur aan de beurt. Het was gedaan met heimelijk met een boekje in een hoekje te kruipen, want de firma las over de schouders mee.

Hij had van de ene kant al spijt dat hij de gevraagde persoonlijke data correct had ingevuld, maar aan de andere kant had hij geen keuze gehad. Het was in opdracht van het bedrijf en De Wolven zouden het sowieso geweten hebben. Ook al had hij De Jager ingevuld, dan nog zou Sharpo zijn leestabellen analyseren. Er bestaat een soort gelatenheid. Dat heb je ook als je langs Europese trajectcontroles rijdt. Je kan geen kant uit. Gewoon de weg volgen. Go with the flow!

Toch vreesde hij dat zijn leesgedrag er al dan niet bewust onder zou lijden. Zijn rijgedrag alleszins. Het had natuurlijk met de boetes te maken, maar digitale televisie of de streamingsdiensten hadden zijn keuzes toch ook meer gestroomlijnd?

Wat je op de geopende bladzijde doet of denkt is uiteraard gelukkig nog onbekend, maar de reden waarom het zo lang geduurd heeft eer je omdraaide of waarom je sneller dan je gemiddelde leessnelheid hebt omgedraaid, kan misschien wel door een of andere wetenschapper na enkele hoofdstukken worden blootgelegd. Ook de tijdstippen waarop je leest, zullen uitgelezen kunnen worden. En de plekken waar je leest? En hij had Sharpo gezegd dat hij zou thuisblijven. Onder een gefezelde 'Fuck it!' bevestigde Roald Phossil met gestrekte middelvinger zijn persoonlijke account bij De Wolven.

De instellingen waren eindeloos. Papierkleur, lettertype, helderheid, grootte lettertype, kleur bladwijzer, type bladwijzer, met een lichtzinnig scrollen en vegen veranderde de gladde interface in een oogwenk, maar Phossil bleef telkens onbeslist achter om de uitblijvende voldoening. Geen idee wat Richard van die Spielerei zou denken. Hij keerde terug naar de fabrieksinstellingen en dook geërgerd de bibliotheek in.

Er stond slechts één boek op het virtuele schap: Kwien of the fleas, © De Wolven. Een vreemde knipoog naar het origineel. Natuurlijk 'queen', want het waren uitsluitend vrouwelijke personages. En 'kwien'? Het dialect dat sympathieker overkomt om de kloof met de jonge digitale lezer te dichten. Of de schrijvers waren zelf natuurlijk jonge digibeten. En waarom fleas en geen flies? 'To produce a mighty book, you must choose a mighty theme. No great and enduring volume can ever be written on the flea, though many there be who have tried.' Herman Melvin. Het had lange tijd op de deur van zijn bureau in hun eerste appartement gehangen, net onder een oude tekening van Moby Dick. Het had hem elke dag een wijze les gespeld. De titel vond hij daarom al op z'n minst bijzonder gewaagd, maar daardoor misschien nog meer intrigerend. Hij had al begrepen dat het boek in de volgende lente gelanceerd zou worden. Hij kende de timing als geen ander. Elk half jaar werd de lijst van nieuwe titels opgemaakt. Zoveel procent fictie, zoveel procent non-fictie, slechts zoveel nieuwkomers, liefst evenveel vrouwen als mannen, maximaal zoveel zekerheden, minimaal zoveel waagkansen.

De Wolven waren net te laat voor de Boekenbeurs. Dus gelukkig nog geen Spencer e-readers onder de kerstboom deze winter. Er was dus nog ruimte voor aanpassing. Het grootste voordeel van zo'n e-reader zat toch in de uitsparing van plaats en gewicht voor de langere zomervliegvakanties. En wie denkt

er in november al aan de zomer? Skiërs lezen bovendien nauwelijks en Phossil haatte skiën.

Kwien of the fleas
© De Wolven

Αναβάσις

Phossil was aangenaam verrast. Het kon er alleen maar staan om de lezer uit te dagen. Xenophon. Uiteraard. De tocht van koning Cyrus tegen zijn broer Artaxerxes. En *Thalassa, Thalassa!* Maar wat had dit met *Lord of the flies* te maken?

De tijd die hij voor dit ene woord had vrijgemaakt, was waarschijnlijk al geregistreerd. In het ergste geval keken De Wolven op dit eigenste moment misschien wel mee en verkneukelden ze zich over de geslaagde flauwe grap. Of misschien stond het er met een meer doordachte bedoeling? Was het een pientere zet om op die eerste bladzijde al een onderscheid te maken tussen de meer belezen lezer en...

Phossil weigerde verder te oordelen. Het klonk zo fout. Statistisch gezien viel er waarschijnlijk wel een waarheid uit te distilleren, maar het vage doel dat het diende, had volgens hem weinig met literatuur te maken. Het plaatste de lezer alleen maar in vakjes met haarfijn geanalyseerde consumptieprofielen.

In de linkerbenedenhoek zag hij plots een subtiel vergrootglas verschijnen. Of het er daarvoor al stond, wist hij niet. De grootte van het lettertype kon je instellen, dus hij begreep niet goed wat de functie ervan was. Hij drukte en er schoof onderaan een zoekbalk te voorschijn. Het woord *Αναβασις* werd uitgelicht. Hij drukte intuïtief op het woord en het bleek een link naar de respectieve wikipediapagina te zijn. Het verstoorde zijn eigen opgestarte denkcarroussel uitermate en daarom sloot hij meteen lichtgeërgerd het internetvenster. Niet meer of ze gingen op het bedrijf nog denken dat hij niet begreep wat *Αναβασις* betekende.

Hij nam zich voor zich door niets meer te laten afleiden. Dit was een boek zoals een ander. Punt.

Het meisje met de blonde haren liet zich van het laatste stuk rots glijden en zocht behoedzaam een doorgang naar de lagune.

Op de nieuwe bladzijde stond alweer een vergrootglas en zijn nieuwsgierigheid was sterker dan zijn pasgeboren opzet, al was het maar om te kijken of de duidelijke parafrase naar het origineel ook gemarkeerd zou zijn. Tot zijn grote opluchting gebeurde er niets. Alleen het woord I-phone lichtte op, een beetje verder op de bladzijde. Het zou al te gek geweest zijn als ze een regelrechte leeshandleiding met de lezer hadden mee gegeven. Er bestond gelukkig nog zoiets als de eigen lezing en daar moesten ze van afblijven.

Hij twijfelde of hij toch niet voor alle zekerheid de beginbladzijde van Golding wilde oproepen. De wereld lag in zijn handen, dus hij hoefde zelfs niet recht te staan om in het geval dat hij thuis zou zijn een papieren exemplaar uit zijn boekenkast te halen, maar hij had al bijna een uur verloren en hij moest zeker tijdig zijn zoon oppikken. Hij stond er alleen voor en wilde bewijzen dat het hem allemaal zou lukken. Gewoon doorlezen. Zonder onderbreking. Dat deed hij gewoonlijk als hij voor de uitgeverij las, wat meestal het geval was. Aanteekeningen maakte hij in zijn hoofd. En de beoordeling groeide naarmate het boek vorderde. Op het einde van een leessessie schreef hij korte bedenkingen op. In zijn beginjaren nog op kartonnen fichekaarten, de laatste jaren op digitale sjablonen. Hij was vergeten te vragen of deze discrete opdracht al de openheid van het interne netwerk kon verdragen. Daarom nam hij zich voor om voor alle veiligheid toch maar een ouderwetse fiche mee naar Groot-Brittannië te nemen. Normaal fungeerde het als bladwijzer. Ten einde raad stak hij het in

het beschadigde witte doosje en hoopte maar dat het kaartje er niet uit zou vallen tijdens de reis.

Het meisje met de blonde haren liet zich van het laatste stuk rots glijden en zocht behoedzaam een doorgang naar de lagune. De rotsmassa had geen uitweg geboden. Ze moest onverrichter zake terugkeren met pijnlijker voeten en meer scheuren in haar doorweekte Miss Beauty T-shirt. Ze blies de aftocht van een veldslag die ze misschien toch nooit had kunnen winnen. Het was alleen de manier waarop die nu nog telde.

Haar bh tekende zich potsierlijk onder het goedkope katoen van de organisatie af. Hoeveel trotser zou ze niet geweest zijn zonder, met priemende tepels die de rekbaarheid van het textiel op de proef stelden en die haar onbetwiste troeven waren geweest in de eindeloze selectierondes. Er waren ontegensprekelijk doden gevallen, maar dat wilde nog niemand gezegd hebben.

Het kon nooit kwaad om in alle omstandigheden onfeilbaar mooi te wezen, zelfs nu niet. Had ze trouwens redenen om ongerust te zijn? De pas getrokken selfie op Kitty's geleende I-phone had haar al min of meer gerust gesteld. Er waren meisjes die er beroerder uitzagen, sommigen zelfs tot bloedens toe. Zij was gelukkig nergens tegenaan gekwakt. En pijn had ze ook niet, behalve hoofdpijn, maar dat was van haar eisprong. Sinds ze op haar dertiende de pil was beginnen te nemen, kon ze haar uurwerk erop gelijk zetten.

Brenda Stalkins rechtte de rug, trok de schouders getraind op dezelfde hoogte als haar achterwerk en klauterde als een gezonde hinde naar het andere uiteinde van de klif, terwijl haar minder fortuinlijke lotgenoten aan de waterlijn angstvallig gilden om terug te keren.

Ze had zich in haar jeugd al te veel moeten vereenzelvigen met middelmatigheid dat ze die op een gegeven moment bewust was beginnen te minachten. Haar ouders weigerden ten einde raad hun nieuwe kind te herkennen, zeker toen ze haar krakkemikkige schoolcarrière van de ene dag op de andere had stopgezet voor een

dubieuze avondcursus *catwalking*. Voor ze thuis haar financiële slag had kunnen slaan, was ze ontferd en het huis uitgezet. In die volgorde. Dat alleen al was een aanzienlijke misrekening geweest, want sinds haar vader een voor haar onbekend bedrag met de lotto gewonnen had, was ze aan een zekere vorm van verantwoorde luxe gewend geraakt.

De rots was haar idee geweest omdat ze ooit iets gelijkaardigs voor een kalender had gedaan. Ze had vooral gehoopt bij de meiden te kunnen scoren met nieuws van beschaving. In het slechtste geval flauwe rookpluimen van strandhaarden van een bijzonder lokaal vissersdorp, maar de horizon bleef oneindig leeg. Ze stond in haar mooie eentje aan een onbewoonde kant van de wereld en vroeg zich in godsnaam af wie ze de volgende dagen van haar onberispelijke schoonheid te overtuigen had. Daarom spon ze naarstig verder aan haar zelfverzonnen heldendaad.

Het vliegtuig smeulde nog na en de ravage die het in de ongerepte kuststrook getrokken had, was met geen enkele dure fotosoftware na te maken. Ze gooide haar bh onrecupereerbaar tussen de laatste rotsspleten. Een berekend offer. De warme zeebries trok de natgespatte T-shirt strak tegen haar borsten, terwijl ze de selfiestick op de ijle kim richtte.

Op het einde van de rotsige landarm kwam de exotische pracht van het landschap pas echt tot zijn recht. Zeker met de andere finalisten pootje-badend in het blauwe nat was het plaatje helemaal compleet. De aanblik versloeg alle *shoots* die ze ooit gedaan had. Het leek van verre wel op een geënceneerde maandfoto uit een Maxim-jaarkalender. De werkelijkheid overtrof alweer, hoe fanatiek de digitale fotografie haar maakbaarheid de laatste tijd ook had omarmd.

Het was diezelfde onovertroffen werkelijkheid die haar terugriep, samen met de bende overbezorgde giltriënen, waarvan zeker de helft stiekem fakete en hoopte dat ze haar bh achterna zou gaan. In een opwelling smeedt ze Kitty's i-Phone in de branding. Al was het maar omdat ze huiverde bij de gedachte haar het apparaat te

moeten teruggeven. Kitty, *a.k.a.* Kathleen Vanglabbeek uit Waasmunster, verdiende niet beter. Haar vader verrijkte zich met halfmaandelijke zakenreizen naar Japan en bij terugkeer vulde hij zijn toegelaten gewicht toch telkens op met spullen voor zijn dochter. Haar hele garderobe kwam uit het land van de *lijzende* zon. Een mens vraagt zich af waar hij in godsnaam zulke grote maten bleef vinden.

Hello Kitty was al in het vliegtuig aan het janken geslagen omdat haar lip zo gezegd bloedde en haar kin gezwollen was. Eens op het strand gekomen had ze gesmeekt om toch maar te kijken of haar Japanse flutding geen ontvangst kon krijgen.

‘Als de mijne het niet kan, dan is het echt helemaal hopeloos. Het kan zelfs via de satelliet...’

En toen viel ze stil, want het werd te technisch of haar tong deed te zeer. Blijkbaar had ze er tijdens de crash nog op gebeten ook. Ze hoopte dat haar vader hoog in de lucht de lokroep van zijn lispelende dochter kon horen, zeker aan het einde van de rotspartij, in het midden van de branding. Waar lag Japan eigenlijk? Kitty was te aangedaan om zelf de avontuurlijke stapjes op de rotsen te zetten. Brenda had haar kans mooi gezien om het dure ding in handen te krijgen en voor zichzelf de kwetsbare schoonheid van haar geelaat af te punten met een digitaal zelfportret.

Berouw kende Brenda Stalkins niet. Spijt wel, maar voor berouw had ze al te veel meegemaakt. Ze was met slaande voordeur en een wolk hagel boven haar knalgele Peugeot cabrio uit het leven van haar vader en het vizier van diens tweeloopsgeweer vertrokken. Het wapen had hij bij hun plotse verhuis naar Lint uit het Kielse *Blok C* hondstrouw meegenomen. Het bleef zijn talisman en afschriktoem, zelfs in het nieuwe landelijke Lint. De koninklijke jachtclub had een nieuw en correct betalend lid erbij gekregen en de mannelijke Lintenaren wisten meteen dat er met die Kielse ratten niet te sollen viel. Ook al zou dat schoon nageslacht voor nog schoner Lintse *rattekes* kunnen zorgen. De vuurstok kreeg in het nieuwe rijhuis de vertrouwde plek naast de voordeur.

Ze waren in Lint en omstreken wel wat gewoon in het seizoen, maar zo'n onverwacht salvo door de anders zo rustige dorpskom was wel heel ongewoon. De wekelijkse bingonamiddag in het parochiecentrum werd ervoor stilgelegd. Men had bij het buitengaan *jetonnekes* weggenomen. Het incident kreeg bovendien nog een staartje omdat het lood niet slechter kon vallen dan op de velux van de bakker, zodat iedereen binnen de kortste keren op de hoogte was van Brenda's definitieve vertrek en haar gemiste aandeel van de lottospeelpot die tot ieders verbeelding sprak. Ook tot die van de arme Brenda zelf.

Gelukkig had ze de wagen nog, anders was ze nooit uit het paradijselijke Lint en haar vaders schietbereik geraakt. Een afwijzing voor Miss België had haar ooit naast de hoofdprijs doen grijpen. '*Ge zijt en blijft ons Miss België!*', had haar moeder getroost, waarop Brenda gerepliceerd had dat ze dan ook zo'n auto moest krijgen. Vader had al snel dik spijt gekregen van de impulsieve aankoop die zijn suikerzieke vrouw vanaf de sofa had opgelegd. Hij had zijn oogappel met lede ogen zien veranderen door een vijand die hij met geen wapens bestrijden kon. Hij beschuldigde zichzelf in al zijn machteloosheid ervan dat hij dat platte materialisme misschien zelf met open armen had binnengehaald. Zijn vrouw was te ziek om er wakker van te liggen. Zes kruisjes veranderen een leven.

Het hele beschamende sofabestaan van haar moeder had Brenda nog meer het verlangen gegeven om te vluchten en haar eigen exclusieve weg te gaan. De obsessie van een kroon was haar zo naar het hoofd gestegen dat vader er niet beter op gevonden had om zijn dochter uiteindelijk de laan uit te sturen, zeker nadat ze haar schoolcarrière doodleuk had opgezegd en daarbij het voor haar kleinerende kindergeld de rug had toegekeerd. De naam alleen al. Het wegvallen van die maandelijkse storting was de druppel van ondankbaarheid. Hij was zijn onschuldige oogappel kwijt. De pijlers waarop zijn bestaan hoopvol gebouwd was, zonken weg in de opgewaardeerde kleiput van haar *Tomorrowland*. Hij was

langzaam maar zeker zijn vaderlijke geloofwaardigheid kwijt gespeeld.

Na haar vertrek had de arme man ineens niets meer, want wat kon hij nog voor de gemeenschap betekenen zonder bloedhete dochter en een schietvergunning? Na de dure, aanslepende ziekte van zijn vrouw keerde hij dan ook ternauwernood naar het Kiel terug. Hij kocht met zijn laatste centen een hele verdieping van Blok C voor zich alleen en dronk zichzelf naar de verdoemenis.

Sinds de dag van haar ophefmakende vertrek was het voor haar gewetenloos overleven geweest. Brenda blaakte dan ook van eigendunk, telkens haar een nieuwe sjerp over het hoofd geslagen werd. Ze zag het als een bevestiging van de ingeslagen vluchtweg. Ze boog nauwelijks het hoofd, ondanks haar 1m87, terwijl de corpulente juryvoorzitter op zijn beurt gespeeld gegeneerd, maar onvermijdelijk de boezem beroerde. Haar haatgroep noemde het arrogantie, zij professionalisme. Het betekende tenminste dat mensen zich de moeite namen om zich aan haar te ergeren. Het was goedkope publiciteit in alle betekenissen van het woord. Kortom, ze werd het gewoon dat er op haar geschoten werd.

Het volgende *Hello Kitty*-toestel rolde vast en zeker al over de toonbank, *lecht* in papa's lege *leistas*. *Waalom tleulen?* Haar inschatting was zoals gewoonlijk verkeerd. Kitty werd uitzinnig bij haar terugkeer en deed haar naam alle oneer aan. Er werd bijna een moord begaan. Als de anderen er niet waren geweest, lag Brenda Stalkins met nieuwe verwondingen naast Kitty's s-Phone onder diezelfde woeste baren die het gekrijs en getier van de meisjes vakkundig deden verstommen.

Uiteraard was het een stommeitje geweest. Dat had Brenda Stalkins al lang begrepen. De geruststelling van de selfie was van korte duur. Hoelang kon zij trouwens zonder spiegel door het leven gaan? Ook nu twijfelde ze alweer aan de betrouwbaarheid van de technologie. De foto had ze snel moeten nemen, waarschijnlijk met slechte belichting. En ze had hem ook niet lang kunnen bekijken. Eerlijk gezegd had ze de blunder al voor het moment van loslaten

gevoeld, maar de drang tot wraak was te groot geweest. Ze had Kitty willen raken, zoals bij een voodooopje. Recht in het roze jurkje. Omdat het leven oneerlijk was. De gelegenheid werd haar op de rotsen in de schoot geworpen. De impulsieve daad zou zich weliswaar zoals steeds tegen haar keren.

De sympathie en het krediet die ze met haar avontuurlijke heldendaad had verworven, waren door de persoonlijke vete tenietgegaan. De zee kende duidelijk geen compassie. Dat zou genoeg blijken, wanneer ze allemaal tot het volle besef kwamen dat enkel en alleen datzelfde water hen genadeloos bij elkander hield.

De reeks verwijten leek eindeloos tot Fiorentina Usignolo alarmierend uit de deuropening van het wrak riep dat Sergio zijn ogen gesloten had. Fiorentina was naar een Italiaanse voetbalploeg genoemd omdat haar Limburgse vader haar in de overwinning van een promotie naar eerste klasse verwekt had. De ontgoocheling om een dochter werd rijkelijk gecompenseerd met een buitengewone mediterrane schoonheid. Nergens waren de Vlaamse roots langs moeders kant te bespeuren, tenzij in de blauwe ogen die de combinatie met het zuiderse voorkomen uitzonderlijk maakte. Haar grootvader had nog met Rocco Granata's vader in de mijnen gewerkt. Ze hadden thuis een gesigneerde single van *Marina* en dat had het gezin de financiële zelfverzekerdheid van een mafiëleider gegeven. Fiorentina's vader deed uiteindelijk alles voor zijn dochter en eiste van anderen hetzelfde, net zoals hij voor een zoon zou gedaan hebben. Hij ging zelfs minder werken om haar vanaf de kantlijn in de Limburgse modewereld gelanceerd te krijgen. Dat ging voor een grondwerker moeilijker dan gedacht. De arme koppel groef zich vast in schulden die dieper gingen dan zijn stamboom fysiek ooit geweest was. De *Marina*-single bleef als onderpand zijn daden rechtvaardigen.

De meiden noemden haar Tina. Wie wist er trouwens iets van voetbal, laat staan van Italiaans voetbal? Milaan was gekend, uiteraard. En Rome ook, omwille van de paus. Maar daar bleef het bij.

Tina was bij de fotoograaf in het vliegtuig gebleven. Het was een publiek geheim dat de twee een verhouding hadden, ook al had madame Germaine iets in die aard sterk afgeraden. En zeker niet met fotografen of ontwerpers. Ze zei het eerder uit een persoonlijke rancune dan overtuiging, want ook zij had een zwak voor schone jongens gehad, maar de concurrentie en het leven waren opnieuw oneerlijk geweest. De meisjes vonden het in feite ook niet kunnen dat mijnheer *Vogel* meer tijd en geduld wist op te brengen voor zijn Tina dan voor de anderen. Madame Germaine moest het met lede ogen aanzien, want het contract was getekend en de exclusiviteit lag in zijn handen. Ze hadden er haarpunten op verwed dat de relatie voor de finale zou opgeblazen zijn. Een kleurbonus voor wie kon raden door wie.

Eindeloos mededogen had afgunst en sarcasme versmoord. Oppervlakkig melodrama kwam op de voorgrond. Papieren zakdoekjes waren aangereikt om zijn wonden en haar tranen te stelpen. Slechts weinigen hadden het tafereel kunnen verdragen. Men liet het gekerm in de beslotenheid van het wrak voor wat het waard was en de meesten hadden vergeefse verlossing gezocht buiten het toestel, met Kitty's s-phone als onderpand.

De terugkeer naar het toestel en een tweede blik op de chaos in het vliegtuig deden de meisjes pas dan voor het eerst beseffen hoeveel geluk ze allemaal wel niet gehad hadden en dat de catchpartij op het strandje in feite geen aandacht en energie verdiend had. Kitty barstte opnieuw in tranen uit en ging kort daarna over in een beginnende vorm van hyperventilatie. Een van de tweelingen greep naar een omvergevallen stapeltje kotszakjes op de vloer om haar van dienst te zijn, terwijl de ander te laat was en door de misselijkmakende bloedgeur de lichte vluchtmaaltijd op de hand van haar zus uitbraakte.

Ademhalingssetjes hingen ongebruikt boven de perfect uitgelijnde rijen lege zetels in de kleuren van de onuitspreekbare vliegtuigmaatschappij. Ze gaven het geheel een onwezenlijk uitzicht. Als je bleef kijken, merkte je de lijken op die tussen de beenruimtes

geprangd zaten. Madame Germaine was als een van de weinigen met haar volslanke figuur op de zitruimte blijven liggen. Haar imposante parelsnoer hing nog steeds onaangeroerd om de hals. Ze bazuinde het verhaal rond dat ze het op een van haar vele wereldreizen gekregen had. Van een hyperromantische, Caribische parel-duiker. Hij had het eigenhandig vervaardigd. Voor een onvergetelijke wip op het witte strand. En maar lachen.

Als ze er niet zo onnatuurlijk bij had gelegen, zou je gedacht hebben dat ze sliep, zoals ze meestal deed op vliegreizen. Ze had vliegangst, maar ontkende steeds in alle talen. De mysterieuze opvliegers in de luchthavens leverden in ieder geval voldoende bewijs van haar ontregelde hormoonspiegel zodat de meesten haar op zulke stressmomenten ontweken.

Ze nam de laatste tijd bij het inchecken gewoonlijk een paardenmiddel om haar toestand bij de *take-off* genormaliseerd te krijgen. Ze hadden haar ooit eens van het vliegtuig moeten dragen toen er een onverwacht defect was vastgesteld en de passagiers in een goedkoop hotel werden ondergebracht. Ze was de volgende ochtend in een vreemd bed ontwaakt en de *girls* hadden haar maar wijs gemaakt dat ze al op bestemming waren. Er werd wat afgelachen onder de dames, maar niet vandaag.

Sergio lag zo comfortabel mogelijk in een businessclasszetel met Tina als nieuwbakken stewardess aan zijn zijde. Ze voelde zich schuldig en verantwoordelijk voor Sergio's lotgeval. Hij had naast haar moeten komen zitten. Ze had erop gestaan, hoewel de nummering op zijn origineel ticket het niet toeliet. Chantale Ankermans was de uitverkorene. Ze mocht dan wel een bril dragen, ze had van die magische ogen die elk mannenvlees week konden krijgen. Ze had moord en brand geschreeuwd om Tina's overdreven verzoek. Het had zout in de wonde van haar eigen pas stukgelopen relatie gestrooid. Gelukkig was Nora tussen beide gekomen anders hadden ze er nog gestaan. En misschien was dat achteraf gezien ook beter geweest.

Het toeval wilde dat Sergio's klaptafeltje eens neergelaten niet meer toe wilde. En laat het nu net dat goedkope stuk plastic geweest zijn dat hem de fatale por tussen de ribben gegeven had. De ironie wil verder nog dat Nora's tafel onaangeroerd bleef. Ze had uiteraard bedankt voor de vriendelijk aangeboden maaltijd, ook al was het visarme *sushi* met sojascheuten en rijst. Als ze de keuken, kok of herkomst van het voedsel niet kon traceren, was Nora Schellings categoriek. De stewardess was blijven glimlachen zoals in de brochure vermeld stond.

Gerda Smolders en Beyoncé Hellemans hadden hun verwaarloosde kennis over het menselijk lichaam uit de duistere krochten van hun opgegeven verpleegsteropleiding gediëpt en puzzelden paniekerig het vergeten cursusmateriaal weer bij elkaar. Als Sergio nog te redden was, dan wel door hen. De broze hoop op herstel lag in hun handen. Zij waren de enige bewegende wezens in het toestel met een iet of wat praktijkgerichte medische achtergrond. Maar wat moest er dan gebeuren? De inhoud van de *first aid kit* stond in schril contrast met de volgepropte snoeptrrolley die met lading en al tegen de cockpitdeur was gekatapulteerd. De Maleisische vliegtuigmaatschappij had duidelijk ongezonde keuzes gemaakt.

Tina krijste uit machteloosheid. Al was het maar omdat ze niets gedaan hadden toen het nog mogelijk was. Ze hadden met lege puitogen naar zijn bloedende oren gestaard en met de blikken doos op hun hurken staan overleggen welk verband erop moest. Na eliminatie moest Beyoncé verslagen afhaken. Ze ontfermde zich dan maar over het mooie kotsende tweelingzusje. Maar de tweeling had zich altijd al zelf kunnen behelpen, zodat haar hulpeloosheid pas echt pijnlijk duidelijk werd. De ander kreeg dan opeens de volle verantwoordelijkheid op haar schouders gesmakt, maar bezweek ter plekke, zodat alle hoop ging varen en paniek de bovenhand kreeg. Bij gebrek aan alternatief prutste Gerda met moeite het doosje pleisters open, maar Tina wist al hoe laat het was.

'Sergio is allergisch tegen plakkers!'